

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. VI. Alia objectio solvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

Et in actu primo. Quod si illis obijciatur, de facto fuisse impositum Christo praeceptum de subeunda morte, respondent tale praeceptum non fuisse impositum, nisi dependenter à voluntate humanitatis; ac proinde liberè potuisse eximi ab obedientia illius.

Sed in primis fuit solutio falsum supponit: Nam falsum est, praeceptum Christo impositum de subeunda morte, à voluntate humanitatis ejus fuisse dependens; cum enim Christus ut homo, vere fuerit Patri subjectus, non est cur asseramus tale praeceptum fuisse ipsi impositum dependenter à voluntate humana. De quo infra disp. 21. Deinde, gratis hoc admissio, verè fuit debita mors titulo obedientiae; ratione praecepti impositi, alias non adimplevisset praeceptum moriendo: Ergo verè mors quæ pro nobis Christus satisfecit, erat actu Deo debita alio titulo, nimirum obedientiae.

Respondent tertio aliqui ex nostris Thomistis, cum Nazario, & Joanne à S. Thoma, quod actiones Christi Domini plures habuerunt infinitates; fuerunt enim infinite in genere mortis, licet solum in ratione meriti & satisfactionis, sed etiam in ratione cultus divini, gratiarum actionis, obedientiae &c. propter infinitatem suppositi divini, gratiarum actionis, obedientiae &c. propter infinitatem suppositi divini à quo eliciebantur; unde etsi pluribus titulis debita fuerint, potuerunt pro omnibus de rigore Deo satisfacere.

Hæc solutio videtur valde probabilis, obstat tamen contra illam, quod licet Christi opera plures habeant infinitates, potuerunt tamen exigè Deo secundum omnes illas, titulo supremi dominij, cum non sit major ratio cur sub una quam sub alia à Deo prædicto titulo exigi potuerint: Ergo sub nulla potuerunt mereri de rigore justitiæ remissionem offensæ, si deberi, ex alio titulo obiter rigori justitiæ. Unde.

Melius respondetur, quod quando tituli, sive justitiæ sint, sive diversarum virtutum, non multiplicant materiam, potest unica operatione omnibus ex rigore satisfieri, ut constat in hoc exemplo. Debeo Petro centum nummos, titulo justitiæ, ratione contractus, & titulo obedientiæ quæ præcipitur mihi à superiore ut eos solvam, & titulo misericordiæ, quia ipse Petrus est in necessitate constitutus propter defectum hujus solutionis, & denique titulo religionis, quia voto me obligavi ad summam illam persolvendam; possum unâ solutione satisfacere pro omnibus istis titulis, solvendo tantum illa centum: quia diversi illi tituli, quibus teneor ad solvendam illam summam, non multiplicant materiam, seu debita, sed supra eandem materiam cadunt, quam faciunt pluribus modis debitam. Unde licet operationes Christi fuerint Deo debita, titulo religionis, gratitudinis, obedientiæ &c. quia tamen isti tituli supra easdem actiones cadebant, potuit Christus iisdem operationibus Deo pro illis omnibus de rigore satisfacere.

Vel etiam dici potest, ad rigorem justitiæ in satisfactione, sufficere quod sit ex aliis indebitis à satisfaciendo ut quod; unde quia satisfaciens ut quod fuit suppositum Verbi, quod debiti habendi est incapax, satisfactio illius fuit ex toto rigore justitiæ, esto fuerit ex aliis debitis ad humanitatem, quæ non ut quod; sed ut quo satisfecit, quoad elicientiam operum quibus fit satisfactio.

Dices, Christus satisfecit non ut subsistens in

Tom. IV.

natura divina sed ut subsistens in natura humana: At Christus ut subsistens in natura humana, capax est obligationis: Ergo Christus ut principium quod satisfactionis, est capax debiti, & consequenter illius opera fuerunt à satisfaciendo ut quod alijs titulis debita.

Respondeo Christum satisfecisse ut subsistentem in natura divina & humana: nam si ly ut reduplicet rationem formalem influendi valorem infinitum in actiones Christi satisfactorias, satisfecit ut subsistens in natura divina: si verò particula ut denotet solum conditionem requisitam ad influendum talem valorem, satisfecit ut subsistens in natura humana. Ut autem satisfactio Christi sit de toto rigore justitiæ, sufficit esse ex indebitis alio titulo à satisfaciendo ut quod, reduplicato principio influente valorem, etsi ab illo debeantur, reduplicata conditione ad influendum valorem satisfactorium requisitâ.

§. VI.

Alia obiectio solvitur.

Obijces ultimò contra nostram assertionem Satisfactionem rigorosam inducit obligationem justitiæ in creditore, vel in persona offensa ad illam acceptandam: At Christi satisfactio non inducebat in Deo obligationem justitiæ, sed duntaxat fidelitatis, aut veracitatis, ad acceptandam Christi satisfactionem, cum in Deo non detur justitiæ commutativa, ut in Tractatu de voluntate Dei disp. 7. art. 1. ostendimus: Ergo satisfactio Christi non fuit de rigore justitiæ.

Respondeo primò, negando Majorem: licet enim frequenter resultet in eo cui fit satisfactio, obligatio ad illam acceptandam, quando fit in materia debita, nihilominus hoc non requiritur essentialiter & indispensabiliter ad salvandum strictum rigorem satisfactoris, ut ostendunt Thomistæ contra Vazquem. Ratio fundamentalis sumitur ex differentia quæ est inter justitiâ & alias virtutes; alia enim virtutes non habent medium rei, sed rationis, variabile juxta variationem D subjecti, & aliarum circumstantiarum, justitiâ verò habet medium rei, non rationis, subindeque omnino invariabile, unde variatis extremis, vel circumstantijs, non variatur. Quapropter quando aliquis facit actum justitiæ ad alterum, sive sciat, sive nesciat, sive acceptet, sive non, dummodo remaneat medium rei, scilicet perfecta æqualitas inter satisfactionem & debitum, remanet actus justitiæ. Unde ad satisfactionem rigorosam non requiritur necessariò quod ille cui exhibetur, obligetur ex justitiâ ad illam acceptandam, sed sufficit quod non possit ex justitiâ majorem exigere.

Respondeo secundò, quod licet satisfactio rigorosa causaret inter homines debitum strictæ justitiæ in eo cui exhibetur, hoc tamen non haberet locum in Deo. Ratio disparitatis est, quia sicut relationes ex genere suo mutua, quando transferuntur in Deum in ordine ad creaturas, non sunt relationes mutua, saltem realiter, ed quod habeant extrema diversi ordinis, ut patet in maternitate B. Virginis: licet enim relatio matris & filij ex natura sit mutua, & se teneat ex parte utriusque extremi, in Christo tamen non est relatio realis filiationis in ordine ad B. Virginem, quia cum Verbum Divinum sit ordinis superioris & increati, est incapax recipiendi in tempore

I ii ij novam

novam aliquam relationem realem. Ita similiter, A quamvis satisfactio condigna & rigurosa, causaret inter homines obligationem illam acceptandi in eo qui exhibetur, non tamen in Deo, quia Deus est superioris ordinis, & habet dominium absolutum & universale super omnia.

ARTICULUS V.

A qua virtute satisfactio Christi processit?

Explicatis conditionibus ad rigorem iustitiae in satisfactione Christi requisitis, superest ad huius disputationis complementum, ut principium a quo fuit elicitata talis satisfactio declaremus. In cuius difficultatis resolutione varie opinantur Auctores, quibusdam asserentibus cum Vazque & Vincentio Alsturicensi, illam non fuisse elicitam ab unica tantum virtute, sed a pluribus simul concurrentibus ad satisfaciendum; alijs contententibus cum Suarez, & Lorca, eam a virtute Religionis processisse; alijs vero sentientibus cum Medina, Alvare, & Nazario, eam fuisse actum iustitiae commutativae: quae sententia probabilior est, & in Schola D. Thomae communior. Unde sit.

§. I.

Reiectis duabus primis sententijs, tertia ut probabilior eligitur.

132. **D**ico primo, satisfactionem Christi non fuisse elicitam a pluribus virtutibus, sed ab aliqua speciali.

Probatum breviter: Actus qui versatur circa objectum honestum, quod a pluribus virtutibus non respicitur, non elicitur a pluribus virtutibus, sed ab aliqua speciali, quae circa tale objectum versatur: Atqui satisfactio Christi versatur circa objectum honestum, quod a pluribus virtutibus non respicitur: Ergo non a pluribus virtutibus, sed ab aliqua speciali fuit elicitata. Major est certa, nulla enim virtus potest elicere aliquem actum in quo non reluceat ratio formalis sui objecti. Minor verò sic ostenditur. Objectum satisfactionis Christi est compensare injuriam Deo illatam per peccatum, & inter Deum offensum, & homines peccatores, perfectam constituere aequalitatem: At hoc, ut per se constat, ad omnes virtutes non spectat, sed ad aliquam specialem: Ergo &c.

133. Confirmatur & magis illustratur haec ratio. Quotiescunque in aliquo actu reperitur speciale bonum, specialem habens difficultatem objectivam, debet poni specialis virtus, ad illud eliciendum; virtutes enim non ponuntur in anima, nisi ad vincendas difficultates quae reperiuntur in prosecutione honesti: Sed in satisfactione Christi reperitur speciale bonum, specialem habens difficultatem objectivam, scilicet compensationem divinae injuriae ad aequalitatem: Ergo debet poni specialis virtus ad illam eliciendam.

134. Confirmatur amplius: In nobis satisfactio imperfecta quam Deo exhibemus pro peccatis nostris, non procedit a pluribus virtutibus, sed ab aliqua speciali & determinata, scilicet a poenitentia: Ergo etiam satisfactio perfecta & condigna, quam Christus Deo obtulit pro peccatis nostris, debuit ab aliqua virtute determinata procedere.

Dico secundo, satisfactionem Christi non fuisse elicitam a virtute religionis.

Probatum: Ad religionem pertinet exhibere debitum honorem Deo, in quantum est primum principium creationis & gubernationis rerum, & pro hoc distinguitur ab alijs virtutibus, ut docet Thomas 2. 2. quæst. 81. art. 3. At Christi satisfactio non ordinabatur formaliter ad exhibendum reverentiam Deo, ut primo rerum principio, potius ut offensus per peccata hominum: Ergo non procedebat a virtute religionis.

Dico tertio, specialem illam virtutem a qua satisfactio Christi fuit elicitata, pertinere ad iustitiam, non legalem, aut distributivam, sed commutativam.

Prima pars huius assertionis breviter suadet. Ubi est verum & proprium jus ad satisfactionem exigendam, constituenda est aliqua virtus ad iustitiam pertinens, quae talem satisfactionem exhibeat: Sed in Deo erat verum & proprium jus, ut satisfactio exigeretur a Christo pro peccatis hominum: Ergo virtus quae Christum inclinabat ad talem satisfactionem Deo exhibendam, pertinebat ad iustitiam. Major est evidens, quoniam enim servandum vel reparandum ubi laesum fuerit, est proprium objectum iustitiae. Minor etiam est certa, quia cum Christus se praestitisset eadem & fidei iustorem pro hominibus, erat obligatus ad satisfaciendum Deo pro illis: quando enim debitor principalis est insolubilis, tunc fidei iustor tenetur pro illo solvere, & potest cogi a creditore, ut videmus quotidie fieri in civibus: Ergo in Deo erat verum & proprium jus, ut satisfactio exigeretur a Christo pro peccatis hominum.

Probatum etiam secunda pars, quae asserit satisfactionem Christi ad iustitiam legalem aut distributivam non pertinere. Iustitia legalis quae tollit inter cives & rempublicam versatur, non respicit illarum injuriarum compensationem, sed potius boni communis promotionem: Atqui satisfactio Christi, non per se primo ordinatur ad bonum totius generis humani, sed potius ad bonum divinum, compensando injuriam Deo illatam: Ergo satisfactio Christi ad iustitiam legalem non pertinet.

Quod verò non pertineat ad distributivam, manifestum est, quia haec iustitia non habet constituere aequalitatem arithmeticam, seu rei ad rem, hoc enim est proprium commutativae, sed geometricam tantum, distribuendo communia bonis secundum conditionem & dignitatem uniuscuiusque: At Christi satisfactio non est huiusmodi, sed constituit aequalitatem rei ad rem, ut ex dictis art. 2. constat: Ergo ad iustitiam distributivam non pertinet. Addo quod iustitia distributiva per se primo respicit distributionem bonorum communium reipublicae, quod non attenditur in satisfactione Christi.

Ex his probata manet tertia pars conclusionis: cum enim triplex tantum detur species iustitiae proprie dictae, nimirum legalis, distributiva, & commutativa, si Christi satisfactio pertineat ad iustitiam proprie dictam, eaque non sit legalis, vel distributiva, superest tantum quod sit commutativa. Unde in Scriptura Christi satisfactio vocatur nomine emptionis, redemptionis, solutionis pretij &c. ut patet 1. ad Corinth. 6. & 7. 1. Petri 1. Psal. 129. qui omnes sunt actus iustitiae commutativae: imò Psalm. 88. secundum expositionem Augustini, vocatur nomine commutativae.